

I næstforrige Vinter forelagde Professor *Olufsen* Selskabet en Afhandling, figtende til at oplyse Danmarks indvortes Forfatning i det trettende Aarhundrede, og hvori han har bestræbt sig for at samle de faa Data, man hiit og her kan finde hos vore egne, samt fremmede Forfattere til at kiende og bestemme, hvilke større og mindre Districter Danmark i ældre Tider har været indeelt i, saasom Herreder, Sytler, Havnelæg. Som en Fortsættelse af denne Afhandling har han i dette Aars Vinter forelagt Selskabet en anden Afhandling, hvori han har søgt at bestemme hvad man i ældre Tider har forstaaet ved den Jordinddeling, som i de gamle Love og mange andre ældre Skrifter kaldes *Bool*. Forfatteren bemærker med Rette at denne Benævnelse forekommer faa ofte og i faa mange Forbindelser, at den rigtige Forstaaelse maae nødvendig være næsten en Hovednøgle til en nøiagtig Kundskab om vort Lands ældste Landboe-Forfatning. Efter at have viist at Ordet *Bool* hos Snorro o. fl. har en anden Bemærkelse end den, hvori vore ældste Love tage det, gjør han opmærksom paa at Ordet synes at være kommen ind i det danske Sprog fra to forkiellige Sider, den skandinaviske-Gothiske, og da har det uden Tvivl sin Begyndelse af det islandiske *Ból* — dernæst fra den frisiske Side nedstammende fra det meget gamle frisiske Ord *Bohl* eller *Bowel*. Af disse tvende Oprindelser lever Ordet *Bool* saavel i Danmark som i Hertugdømmene i Endelserne af mangfoldige Stednavne, og i Danmark bruges det endnu paa mange Steder saaa at fige i dets oprindelige Betydning, nemlig, som et lidet Beboelsessted med Jord til.

Forfatteren begynder sin Underføgelse med at fremfætte sin Mening, at et *Bool* var en Gaard i en Landsbye med en Jordlod i Marken ligesaa god, som de øvrige Gaardmænds i samme

Bye; til Boolet hørte n dvendig en Andeel i Byens Gade, samt Part i Almindingen, Skove, Heder, Enge og Græsgange, foruden et Toft i Byen selv. Efterat denne Mening er bleven fremfat, gaar Forfatteren over til at bevise dens Rigtighed. F rft ved af Betragtning over den enefte mulige Maade hvorpaa Landets oeconomiske Dyrkning kunde finde Sted, at vise, at hiin Mening stemmer ganske overeens dermed; og tillige godtgør han, at hans Mening stemmer overeens med A. Sunesens Forklaring, med Erik Manveds fjellandske Lov og med flere Steder i vore gamle Love og Skrifter. Dernæst bemærkes hvor aldeles Tacitus's Efterretning om de gamle Germaners  ldste Landboe Indretning ligner den af Forfatteren antagne Forestilling; en Oprindelse der ogsaa tilfredsstillende forklarer Jordf lledskabets ellers uforstaaelige Oprindelse. Forfatteren gaar derpaa over til af landoeconomiske Aarsager, at vise at Boolene, sk ndt n dvendig af ulige geometrisk Størrelse, maatte være af lige oeconomisk Størrelse, hvilken Størrelse, bestemmes ved en Plovspands  rlige Arbeide.

Det er umueligt at udfinde et Bools geometrisk Størrelse fordi der i intet Land har kunnet være nogen anden Maalestok brugt for de første Jordlodder end en oeconomisk. Medens det ifølge deraf er et aldeles forgieves Arbeide at ville udfinde de første Jordlodder eller Bools geometriske Størrelse, er det ikke vanskeligt af landoeconomiske Grunde at bestemme deres oeconomiske Størrelse og Kundskab om andre Landes oeconomiske Indretning i de ældste Tider, bestyrker saavel dette, som ogsaa Forfatterens forhen fremfattede Mening over hvad et Bool egentlig var.

Forf. omhandler den mærkelige Omstændighed at Benævnelser af en Plov eller dens  rlige Arbeide er bleven brugt og bru-

ges endnu til Navn for et Beboelsessted for en Familie af Bondestanden. Saadanne Benævnelser ere Juchert (af det romerske *Jugurum*) Joch, Pflug, Hacke, ligesom Middelalderens latinske Benævnelser *Carnia*, *Carniata*, *Bovata*, *Aratrum*, lutter Benævnelser paa et Plovspands aarlige Arbeide, som ere gangne over til at betegne selv Jordlodden. Uagtet denne Lighed ikke findes mellem Ordene Bool og Plov, tør man dog slutte, at der maae være Lighed i Tingene, og at altsaa et Bool i oeconomic Størrelse var ligesaa meget Jord, som kunde holdes inden tilbørlig Dyrkning med en Plov, og var tilstrækkelig til at ernære een Familie. Heraf følger, at et Bool i det gamle Danmark var hvad vi her nu kalde en almindelig Bondegaard, det som i Middelalderen paa Latin kaldtes *Mansus*, *Curia*, og det samme som *Hide* eller *Hyde* i Engelland, fra den angelsaxiske Tid og senere. En saadan Hide er aldeles urigtigt af nogle oversat paa Dansk en *Hud*, *corium*, da Hide er et angelsaxisk Ord, som betyder *tectum*, og forresten et Landboested med Jord. Forfatteren viser af *Annales Wawerlienses*, at *hide* er *jugerum uni aratro sufficiens per annum*, og at det var disse Hides Antal i Engelland *Wilhelm Conquestor* lod optælle og indføre i den saakaldte *Domesday Book*. Forfatteren gaaer nu over til videre at bevise sin Paaastands Rigtighed, ved at godtgjøre, at alle Deres Arbeider, som have villet udregne et Bools geometriske Størrelse, er aldeles spildt, og er urigtigt, blot fordi de have ikke kjendt, eller ikke have villet antage den Forklaring han har givet. Først anmærkes, at i ingen af vore gamle Love og Forordninger, eller i noget af de mange af Langebek bekjendtgjorte Skrifter fra vor Middelalder, findes det mindste, der rigtigt forstaaet hiemler den Mening, som Nogle have havt, at Danmark allerede fra de ældste Tider har været

ordentlig opmaalt og inddeelt i Bool. Imidlertid maae dog ikke oversees at denne Bemærkning har blot Hensyn til den Meening, at den formodede Opmaaling og Jorddeling skulde være udgaaet fra nogen offentlig Auctoritet, thi at saadan Opmaaling eller Jorddeling jo har havt Sted, som en aldeles privat Sag mellem de Lodtagne selv, er netop Forfatterens egen Mening.

Den Kilde hvoraaf alle Beregninger over et Boos geometriske Størrelse synes at være öfte, er uden Tvivl en Gloffe til jydsk Lov i et Haandkrift deraf, rimetigviis fra det 15de Aarhundrede i den Arna-Magnæanske Samling No. 12 blandt Octaverne. Af denne Gloffe, eller nogen Optegnelse, som stemmer dermed, maae *A. Berentson* have taget den Efterretning, han har meddeelt om gammel Jorddeling i Danmark; thi i det væsentlige stemme de overeens. Forfatteren viser at Scholiafterne og *A. Berentson* tale intet om en Agers Længde og egentlig ikke heller om dens Bredde, og at fölgelig en Agers Udregning i Qvadratmaal, er umuelig, og naar denne Udregning, som en Grundförrrelse, er ikke mulig, er et Boos Beregning det ikke heller.

T. Badens Udregning, er aldeles falsk, da han gaaer ud fra en *petitio principii*, og han har overalt paa en ganske falsk Maade fundet et Par urigtige Störrrelser for Længden og Bredden af en Ager, hvoraaf nödvendig et falsk urigtigt Product maae være Fölgten.

Den sidste Forfatter, som har sögt at udregne et Boos geometriske Störrrelse var *Aabye*, men Forfatteren viser hvor urigtig hans Beregning er, der allene grunder sig paa en höist vilkaarlig Forklaring af den för omtalte Gloffe til jydsk Lov.

Efter at Forfatteren saaledes har viist, at alle Forfölg til at beregne et Boos geometriske Störrrelse ere mislykkede, omtaler

han Deres Mening, som troe at en ældgammel offentlig Opmaa-
ling eller Inddeling af Landets Jorder har fundet Sted, og blandt
hvilke *Suhm* er den vigtigste. Men underföger man de af *Suhm*
anföerte Skribenter, saafom Abbed *Suger* og Th. *Rudborne*, saa
befindes de slet ikke at fige hvad *Suhm* formoder, og bevise föl-
gelig slet intet.

Til Slutning anförer Forfatteren hvad han troer der har
givet Anledning til denne Formening om Landets Jorders öffent-
lige Inddeling, og viser, at den saa meget mindre kan have fun-
det Sted, da den ikke kunde have mindste Henfigt eller Nytte,
thi at den skulde være som en Katafter til Paabuds og Skatters
Ligning er urimelige, da Danmarks Konger i ældre Tider, hver-
ken havde Lov eller Ret, eller Myndighed til at paalægge andre
Skatter end dem Almuen, og menig Mand vilde godvilligen for-
staae sig til. Og desuden spores intet til slige Skatter, thi *Erik*
Plovpennings Plovskat, blev ikke paalagt för imellem Aarene
1240 og 1250.

Overalt vide vi kun lidet eller intet bestemt om denne Skat,
ligesaa lidet, som om *Erik Menveds* saakaldte Guldkornskat.

Professör *Ramus* har forelagt Selskabet en Afhandling om
de ældste danske Mynter fra *Knud den Stores* til *Knud den Hel-
liges* Tid, sidste medindsluttet, af hvilken sidste Konges Mynter en
fuldstændig, systematisk ordnet Fortegnelse tilföies. Det vises, at
ingen ældre danske Mynter ere tilovers, end fra förstnævnte
Konge; at den eneste Mynt, som foregives at være af K. *Svend*
Tveskiæg, er mistænkelig og i al Fald ikke dansk; og at de
uvisse saavel folide Mynter som Bracteater, der af adskillige ere
holdte for de ældste danske Mynter, henhöre til langt fildigere
Tider.